

Ciril, Metod, prosita za slovanski rod!

«Ponedeljski Slovenec» je poročal o napadih na cerkve sv. Cirila in Metoda, ki jih je priobčil tržaški »Mali« — kakor imenujejo na Primorskem strupeni židovski list »Il Piccolo«, njegova goreča čuječnost nad »mejami Domovine« je uspela. Doganja tega »dičnega« glasila so brž opozorila praznovorne fašistične oblasti na pravoslavno nevarnost na Primorskem, češ da sta sv. Ciril in Metod pravoslavna svetnika. Agilni varuhi javne varnosti in Mussolinijeve diktature z goriške kvestre so zopet dobili povod, da se lahko »izkažejo«. Kmalu po omejenem pisanju v »Piccolu« so dobile Vipavski Brje policijski obisk iz Gorice. V tem kraju so lučje v vencu desetoro vasi na vinskih gričih, ki so zaradi svoje slikovitosti celo Gregorčiču privabile nekaj lepih pesmi iz srca, sezidali zadnja leta lično cerkvice, z namenom, da bi se Brje lahko odcepilo od Rihemberka in postala samostojna duhovinja. Tej novi cerkvi so Brejci izbrali za zaščitnika usodni »meni« — sv. bratov Cirila in Metoda prava svetnika rimsko-katoliške cerkve, zaznamovana v breviju in missalu — kakor je treba, in Cerkev je posvetila novo svetišče prav tema dvema svetnikoma. No in danes delata ti dve imeni Lahom strašne preglavice. Gospodje z goriške kvestre se silno boje, — ali ja bo slovensko ljudstvo odpadlo od katoliške k pravoslavni veri ali pa — da bosta sv. Ciril in Metod vstala s podobe v novi cerkvi in dvignila revolucijo proti obstoječemu državnemu redu v Italiji. — Na Brjah si je policijska delegacija skrbno ogledala stavbo, nato pa zasliala ljudi in izpraševala, kdo je kriv, lega zločina, da visi v novem svetlišču skromna

slika solunskih bratov iz devetega stoletja. Hoteli so celo vedeti, kdo je sodeloval pri blagoslovlitvi in kdo je blagoslovil novi božji hram. (Slučajno je bil to pokojni komenski dekan g. Bogumil Nemeč, čigar prezgodnja smrt ima na vesti prav goriška kvestura, op. ured.) Njihov strah in skrb je šel tako daleč, da so na dan, ko bi moralo biti žegnanje na Brjah, zastražili vipavski most, da preprečijo prihod drugih katoliških Vipavcev na »heretične« Brje. V tistih dneh po godu sv. Cirila in Metoda pa je bila slučajno črna maša. Spet so prišli karabinerji poizvedovat po vaseh, ali je bila morda ta »šagra«; bilo je namreč zelo mnogo ljudi pri sv. maši in tudi pri spovedi. Človek bi ob tem dogodku vzdihnil: »Uboga naša slovenska apostola: V življenju so ju preganjali Nemci, po smrti, po 11 stoletjih pa Italijani. — Fašizem sicer resno misli, da bo sebi osužnil Cerkev, Mi pa smo prepričani, da si bo fašizem prej razbil glavo ob Petrovem čolniku. Čez nekaj let ne bo ne duha ne sluha o rimskem diktatorju ne o njegovih pokrajinskih podrepnikih; slovenski rod ob bregovih Soče in Jadrana pa bo še vedno ljubil svojo grudo, v svojem jeziku molil Boga in častil svoje narodne svetnike. Kako naj odgovorimo. Mi bratje in sestre, ki smo morali zapustiti svojo zemljo, na tako grdo skrunjenje svoje domovine? Bratje in sestre, to le bi rekel: Kdor izmed nas ni izgubil vere v nadnaravni svet, naj tu na bratski zemlji, kjer lahko molimo v svojem jeziku, priporoči našima slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu nesrečno usodo svojih dragih. —1.

Ako pišeš v Italijo

Izseljenci iz Italije naj bodo pri dopisovanju s svojimi v nesrečni domovini previdni. Milica, poštni uslužbenec in fašistični učitelj samovoljno pregledujejo pisma na pošti pri razdeljevanju. Posamezne besede se potem tolmadžijo ali razlagajo z zlobnim namenom popolnoma krivo. Temu pa sledi ovadne in hišne preiskave v družinah naših rojakov. Zato je potrebna od naše strani največja previdnost. Nevarne so tudi šale, ki jih Italijani napačno razumejo. Nedavno je nekdo pisal svojemu očetu: Pozdravi Mussolinija! Takšna šala prinese lahko mesece in leta ječe!

SIROTTI POJDE?

Govori se, da pride v Gorico, kot upravitelj škofije, na mesto Ivana Sirottija nekdo iz Rima. Cas bi že bil!

Drobne vesti

V Hrastjah delajo novo kasarno. Pri delu so zaposleni skoro sami Italijani iz starih pokrajin, le malo je domačinov, ki so tako srečni, da lahko kaj zastušijo.

V Koritencah pri Knežaku nameravajo spremiti najlepše travnike v zasilo letališče. Brez vsake odkupnine vzamejo zemljo in te razlastijo, tako da nisi več gospodar na svoji zemlji. V Rakitniku čakajo že sedaj kmetje na odkupnino za zasežene travnike. Zdi se, da bodo čakali še dolgo...

Duhovne vesti

V porečko-puljski škofiji je prestavljen Ivan Pavlič kot župni upravitelj v Novake pri Motovunu. Oskrboval pa bo tudi ekspozituro Kaldir. Do sedaj je moral služiti več let v italijanskem mestu

Proslava 200 letnice Rogaške Slatine

Rogaška Slatina, 15. avgusta. Rogaška Slatina je z velikimi slovesnostmi proslavila 200 letnico jubileja, odkar so začeli tehnično izrabljati zdravilno moč slatinskih vrelcev. Poleg številnih običajnih gostov, ki so polnoma zasedli zdravilišče tudi v tej sezoni, se je slovesnosti udeležilo tudi mnogo drugih prijateljev zdravilišča in okoličanov. Slavnosti so trajale več dni. Ze v soboto zvečer je imel znani tenorist Marrij Simenc v zdraviliščni dvorani koncert, ki pa je bil slabo obiskan. Glavne slovesnosti so se pričele v nedeljo, ko je ob 6 zvečer prispel gosp. dr. Drago Marušič, ban dravske banovne. Priredili so mu lep sprejem. Pozdravili so ga ravnatelj zdravilišča ing. Dietrich, župan in druge osebnosti. K sprejemu so prihiteli tudi gasilci v kroju in velike množice ljudstva. Ob 8 zvečer se je vršila na terasi zdravilišnega doma telovadna akademija. Po telovadni akademiji je bilo zdravilišče bajno razsvetljeno. Na tisoče lučic je razsvetljevalo kopalnišče zgradbe. Tvrška Pyr je aranžirala krasne ognjemete, ki jih je občudovalo občinstvo, ki je prihitelo iz bližnjih in daljnih krajev v velikih množicah. Po ognjemetu se je pričela zabava, ki se je zelo zavlekla.

Središče vse proslave je bila sv. maša, ki jo je danes ob 9 daroval pred spomenikom sv. Jazneza Nepomuka mariborski škof msgr. dr. Andrej Karlin. Poleg bana so sv. maši prisostvovali večina slatinskih gostov in nebrojna množica okoličanov. Med sv. mašo je pel kvartet Glasbene Matice iz Ljubljane. Že prejšnji večer je kvartet razveselil goste s svojim lepim petjem. Pevske odmore je iz-

Vodnjano, hrvatske župnije pa so bile brez duhovnika.

Novomašnik Viktor Herak ostane kot kaplan v svojem rojstnem mestu Sv. Lovreču pri Poreču, kamor pride za župnega upravitelja neki Filipi, ker odide dosedanjí Tonelli (poprej Tonkovič) v Barban. G. V. Herak bo opravljal duhovno pastirstvo tudi v župniji Gradina, ki je prav blizu italijanskega trga Vrsar (Orsera). Župljani sami Hrvatje, so ga silno veseli, ker so bili v verskem oziru zanemarjeni že mnogo let.

VOJAKI SO LACNI

Sv. Peter na Krasu. Naša dekleta si ne upajo na polje delat, ker so v večni nevarnosti pred vojaki, ki jim ne dajo miru in jih nadlegujejo, če jih le najdejo same. Dne 25. julija se je zgodilo, da je neslo neko 18letno dekle kosilo na travnik, in da so jo na samotni stezi napadli vojaki, zamahili so ji usta z robcem, da bi ne kričala, in se spravili na kosilo ter ga pojedli. In neprijetnega položaja je rešil dekle neki mož iz Jurišič pri Knežaku.

KAKO USTVARJAJO IZ SLOVENCEV — ITALIJANE?

V predpreteklem stoletju se je preselil iz zelene štajerske v Pazin v Istri Anton Moškan. Mož je bil podjeten in tudi varčen. V svoji oporoki je zapustil večjo vsoto denarja za ustanovitev hiralnice pri cerkvi sv. Antona puščavnika pri pokopališču, ki je še danes edini zavod za ubožne v mestu. Zavod je imel svojo upravo ter je razmeram primerno podeljeval podpore in pomagal mnogim zapuščenim revežem. Slovensko ime Italijanom seveda ni ugajalo. Naredili so iz Slovenca Moškana — Italijana puro sangue »Mosconic«!

popolnil orkester Narodnega gledališča v Ljubljani, ki ga je vodil gosp. Neffat. Po sv. maši je zbrane kratko nagovoril ban dr. Marušič. Popoldne ob 13 se je vršil v dvorani zdravilišnega doma svečan banket, kateremu sta prisostvovala tudi škof Karlin in ban. V svojih napitnicah so g. ban, ravnatelj ing. Dietrich, msgr. Bulič, zlatomašnik Meštrovic, pesnik Silvin Sardenko in tudi predstavnik pravoslavne duhovščine izrekli lepe prilozostne napitnice. Vsi so izrazili željo, da bi Rogaska Slatina še nadalje uspevala in ohranila sloves svetovnega kopalnišča, ki ga uživa danes. Slovesnosti so se zaključile z velikim koncertom, pri katerem je sodeloval orkester Narodnega gledališča iz Ljubljane pod taktirko gosp. Neffata v kopalniščni dvorani. Navzoče je veselo presenetila Sardenkova oda »Pomlađ v Rogaski Slatini«, ki jo je spesnil nalašč za to slavnost; uglasil jo je gosp. Mihelčič iz Celja. Izvajali so člani Narodnega gledališča iz Ljubljane. Koncerta so se udeležile nepregledne množice gostov in okoličanov. Tudi mi se pridružujemo splošni želji, da bi Rogaska Slatina uspevala kljub huđi konkurenci inozemskih zdravilišč!

DAJ slado DAM led.

Ne potrebujem reklame, delo govoril PRALNICA, LIKALNICA IN ČISTILNICA OBLEK Ljubljana, Mestni trg št. 8 (HAMAN)

Zborovanje slovenskega trgovstva

ZIVLJENJSKI PROBLEMI NASE TRGOVINE — MINISTER MOHORIC O SMERNICAH DRZAVNE TRGOVSKE POLITIKE

Maribor, 15. avgusta.

Slovensko trgovstvo se je zbralo včeraj v Mariboru v častnem številu k važnemu zborovanju. Navzočnost trgovskega ministra in upoštevanih predstavnikov našega gospodarskega življenja je podčrtala pomen zborovanja, da ni bilo samo običajna stanovska manifestacija. Zborovanje se je vršilo v unionski dvorani v dopoldanskih urah. Trgovci so se zbrali najprej na Glavnem trgu k sprejemu trgovskega ministra, ki se je pripeljal z avtomobilom. Do Slovenske Bistrice mu je prišla nasproti deputacija zastopnikov mesta, oblasti in mariborskih gospodarskih krogov. Po pozdravu na Glavnem trgu so odšli zborovalci v unionsko dvorano, kjer so se zbrali med drugimi oba srezka poglavarja dr. Ipavic in Makar, dr. Vreber, mestni načelnik dr. Lipold in podžupan Golouh, polkovnik Putnikovič, obrtni nadzornik Založnik, tajnik zbornice TOI dr. Pleas, za industrije ravnatelj ing. Dračar, predsednik zveze trgov. gremijev Kavčič, podpredsed. zbornice Elsbacher, predstavniki obrtnikov Bureš, gostilničarjev Oset, slov. trgov. društva Mejovšek, ravnatelj ljubljanskega velesejma dr. Dular in drugi. Otvoril je zborovanje predsednik mariborskega gremija Weixl a pozdravom predstavnikov oblasti in javnega življenja. Trgovskega ministra so pozdravili nato dr. Ipavic, dr. Lipold in Elsbacher. Nato je povzel besedo predsednik zveze trgovskih gremijev Kavčič ter podal v izčrpnem in obširnem govoru sliko položaja naše trgovine. Obravnaval je življenjska vprašanja slovenskega trgovstva in podal nekaj važnih smernic za pota naše trgovinske politike.

Med najvažnejšimi vprašanji, katera je obravnaval, so: Pobijanje gospodarske depresije, ki je najhuje zadela trgovski stan. Pomoč našim gospodarsko pasivnim krajem s pospeševanjem hišne industrije in male obrti. Pospeševanje strokovne usposobljenosti našega trgovstva in izobrazbe trgovskega naročaja. Ukinitve kramarskih sejmov in krošnjarstva; na sejmih naj se prodajajo izključno samo domači proizvodi. Ukinitje kartelov. Izprememba zakona o prisilni poravnavi; v vsaki prisilni poravnavi naj se uvede obligatorno kazensko postopanje proti prezadolžencu ter omogoči upnikom prisilno likvidacijo dolžnikovega imetja, kadar ne bo mogel nuditi zadostnega poročstva za izpolnitev obveznosti zaprošene poravnave; povikati je treba minimalne kvote, skrajšati plačilne roke, izpremeniti vprašanja kvalificirane večine ter odzvati dolžnikom za časa trajanja poravnalnega postopanja upravo imovine. Poostriži je potreba nadalje vodstvo trgovskih knjig ter odvzeti dolžnikom pravo prisvojitve imovine od dneva, ko je bil na sodišču podan predlog o otvoritvi stežaja. V zakon o prisilni poravnavi izven konkurza je treba vnesti tudi določila o moratoriju za posameznega dolžnika. Kmetijski moratorij je treba po prenehanju brezposojno ukiniti, ker je prinesel baš trgovini največje neugodnosti. Tudi trosarinski zakon je potreben izprememb. Značilni trgovinski predpisi niso prinesli vinogradnikom nobenega zboljšanja, pač pa so ob-

štetno udarili gostilničarsko obrt ter škodovali neposredno tudi državi zaradi slabšega finančnega efekta. Vprašanje banovinskega proračuna je za slovensko trgovino velike važnosti, ker jo zelo obremenjujejo razne banovinske doklade, in sicer mnogo huje, kakor je to slučaj v drugih banovinah. Znižati je treba prevozno tarifo, da postane naše slovensko blago zmožno konkurence. Ukiniti je potreba tudi monopol na šolske potrebščine in znižati obrestno mero. — Izvajanja govornika je sprejelo trgovstvo z živahnim odobravanjem.

Predsednik mariborskega gremija Weixl je podal nato obširnejši referat o razmerah mariborske trgovine, katero duši mlo zaledje ter neposredna bližina meje. Baval se je v svojih izjavah obširneje z vprašanjem demontaže mariborskih upravnih uradov, s čemer je bilo mesto zelo prizadeto, z Nabavljajno zadruogo državnih nameštencev, s krošnjarstvom, s podružnicami obrtočnih trgovin iz drugih mest, z obrtnimi deli, ki jih izvršuje kaznlnica za prebivalstvo ter z vprašanjem trošarinskega zakona. Končno je naslovil na trgovskega ministra prošnjo, da se ustanove v Mariboru pri carinarniki kemični oddelek za preiskavo ter se vrne našemu mestu zopet inozemski oddelek kontrole železniških dohodkov.

Minister Mohorič je v svojem govoru v glavnem odgovarjal na vsa vprašanja, ki so tvorila vsebino izjavljanih predstavniki trgovskih gremijev Kavčiča in predsednika mariborskega gremija Weixla. Podal je splošno sliko našega gospodarskega položaja ter smernice, ki ga vodijo v zasledovanju trgovinske politike. Po njegovem govoru se je zborovanje zaključilo. Zvečer je podal minister Mohorič novinarjem izjavo o nekaterih aktualnih gospodarskih vprašanjih. Gospodarska kriza se pri nas ne občuči tako hudo, kot v industrijskih državah. Brezposelnost je manjša, poleg tega pa je večina brezposelnega delavstva še zasidrana v poljedelstvu, kar mu omogoča lažjo prebroditev kritičnega časa. Prezadolženost našega kmetijskega prebivalstva še ni prehuda; v Dravski banovini je popis kmetijskih dolgov ugotovil, da so prav za prav prezadolženi samo kočarji, dočim imajo pravi kmetje še nekaj prihrankov. Pač pa je opasen pojav prezadolženost v meščanskih krogih, zlasti med uradništvo; strahotno se množijo število zabran na plače in temu pojavu bo treba poiskati leka. Provizorji, ki je prinesel olajšavo kmetu, je prizadel trgovino, obrt in industrijo, ki se nahajajo sedaj kakor med dvema kamnoma ter postaja njihov položaj nevzdržen. Z zakonsko podlago bi bilo treba rešiti vprašanje plačevanja za vse gospodarske panoge. Pripravlja med drugim novelo zakona o prisilni poravnavi, ki bo sodobnejši ter bo odgovarjal sedanjim nenormalnim razmeram. Obširneje je odgovarjal tudi na vprašanja o problemih naše zunanje trgovine ter podal sliko o trgovinskih pregovorih, ki se bodo v bližnji bodočnosti vodili med našo državo in njenimi sosedi. — Upa, da se bo bilanca kljub vsem težavam obdržala aktivna.

Zborovanje občinskih uslužbencev

Maribor, 15. avgusta.

V okviru Mariborskega tedna se je vršilo včeraj v našem mestu zborovanje občinskih uslužbencev iz Slovenije, ki je bilo zelo dobro obiskano. Ze v soboto do dospeli delegati v Maribor iz vseh krajev ter so bili sprejeti na kolodvoru od mariborskih tovarisev, na čelu jim mestni podžupan Golouh in mag. svetnik Rodošek. Po sprejemu so odkorakali v skupnem sprevodu z godbo na čelu po mestu. Delegati so prisostvovali predstavi »Prodane neveste«, nakar se je vršil v dvorani Nabavljajne zadruge prijateljski večer, na katerem je sodeloval kvartet Ljubljanske Glasbene Matice, jazz-band mariborskih mestnih uslužbencev, kvartet Premelč in naš pohorski poet Zorut. Večer je potekel celo animirano ter še bolj utrdil prijateljske odnose med tovariši iz cele Slovenije. — V nedeljo popoldne se je pričelo ob 8 v občinski sejni dvorani zborovanje občinskih uslužbencev in upokojencev. Zborovanje sta posetila župana Maribora in Ptujja dr. Lipold in Jerše, dočim sta skupščino pismeno pozdravila ljubljanski in celjski župan. Skupščino je otvoril podpredsednik Zveze Brandner iz Maribora. Poslana je bila vdanostna brzojavka kralju in pozdravne brzojavke pristojnim ministrstvom. Pred prehodom na dnevni red je pozdravil skupščino mariborski mestni načelnik dr. Lipold, zahvalil pa se mu je magistratni ravnatelj Šubic iz Celja. — Tajnik Zveze Mohorič je podal nato obširno poročilo o delovanju upravnega odbora v pretekli poslovni dobi ter se bavil z vprašanjem občinskega zakona in uredbami finančnega ministra, ki so v zvezi s proračunom naših občin. Poročal je tudi o izpremembah, ki so se izvedle v poslednjem času na polju komunalne politike in o sedanjem položaju občinskih uslužbencev. Poročilo o denarnem stanju Zveze je podal blagajnik Jarec, o občinskih uslužbencih in Nabavljajnih zadrukah pa je poročal podpredsednik Brandner. V novi upravni odbor so bili izvoljeni: predsednik dr. Mole (Ljubljana), podpredsednik Brandner (Maribor), tajnik Mohorič (Ljubljana), II. tajnik Pristova (Ljubljana), blagajnik Jarec (Ljubljana). V upravnem odboru: ravnatelj Šubic (Celje), ravnatelj Zavadlal (Ptuj), Arnež (Trbovlje), Kranjc (Slovenjgradec) in kot zastopnik vseh nižjih uslužbencev Oblak (Ljubljana). V nadzorni odbor sta bila izvoljena Šnuderl in Kramberger iz Maribora. Sprejeta je bila nato naslednja resolucija: Člani Zveze občinskih usluž-

bencev Dravske banovine smatrajo za neobhodno potrebno, da se čimprej donese občinski zakon za podeželske in mestne občine za vsa država, ki naj ustvari jasno zakonito podlago glede razmerja med obcino in državo. — Zakon naj določi delokrog občinskih uprav v duhu dekoncentracije in poenostavitve uprave, posebno pa naj nudi občinam zadostne finančne vire, da ne bodo tekom proračunskega leta prihajala iz ravnovesja absolutno naj se varujejo pridobljene pravice občinskih uslužbencev. Merodajna oblast naj nudi organizacijam občinskih uslužbencev projekt zakona pravočasno na vpogled, ker je velike važnosti, da zamorejo podati izjavo o novem zakonu krogli, katerih dolžnost je aplicirati zakon na javno življenje.

Skupščina je trajala ves dopoldan. Popoldne so se delegati udeležili zabave na Mariborskem otoku, danes pa so napravili zlet na Pohorski dom, ki je last mariborskih mestnih uslužbencev.

— Pri pokvarjenem želodcu, vrenju v črevesju, slabem okusu, glavobolu, mrzlici, zaprtju, bruhanju in driski učinkuje že en kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice zanesljivo, hitro in ugodno. Znameniti zdravniki za želodčne bolezni izpričujejo, da se »Franz-Josef« voda za z jedjo in pijajo preobložena prebavila izkaže kot prava dobrotla. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Piccardov tekmeč

Ze dolga leta se bavijo znanstveniki s proučevanjem žarkov, ki prihajajo na našo zemljo iz vse-mirja. Nemškemu znanstveniku profesorju Regenerju iz Stuttgarta so se sedaj posrečila natatna merjenja v višini 28.000 metrov. Regener je dokazal, da naraščanje intenzitete višinskih žarkov nad 12.000 m znatno pojema, kar je povsem v nasprotju z vsemi dosedanjimi domnevanji znanstvenikov. Aparate, ki jih je Regener pri tem merjenju rabil, so nesli v višino posebni gumijasti baloni. Dočim je profesor Piccard mogel proučevati fizikalne prilike le do višine 16.000 m, in sicer z dragocnimi pripravami, je sedaj Regener s svojimi duhovito sestavljenimi samomerilnimi aparati, ki so pa vendar mnogo cenejši kakor Piccardov polet v višave, meril ultravijoletno žarke v vrtočlavi višini 28 kilometrov.

Belgijski kralj in kraljica sta obiskala prof. Piccarda, ki se pripravlja na polet v stratosfero. Od leve na desno Maks Cosyns, Piccardov spremljevalec, kralj Albert, kraljica Elizabeta (sedi), prof. Piccard v gondoli in njegova žena.

Naš predobri oče, tast, stari oče, gospod

ČERNIGOJ IVAN

železniški uslužbenec v pokoju

je danes v svojem 82. letu nepričakovano umrl.

V torek dne 16. avgusta t. l. ob 17 prenesemo krsto z njegovim truplom iz hiše žalosti v Ljubljani, Mariborska ulica št. 21, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 15. avgusta 1932.

Černigoj Venceslav, svetnik drž. železnic v pok., tudi v imenu vseh ostalih žalujočih.

Duhovnik

V vsaki župniji je človek, ki nima družine, a pripada družini vsega sveta: človek, ki ga kličejo kot pričo, kot svedočevca ali kot sodelavca pri vseh slovesnih dejanjih civilnega življenja: človek, ki sprajme otroka z naročja njegove matere in ga ne zapusti v grobu; človek, ki blagoslovlja zibko, poročni prstan, surtno posteljo in krsto, ki prsi za umrlega, tudi kadar se ga nikdo od sorodnikov ne spominja več; človek, ki ga otroci ljubijo, spoštujejo in ki se ga boje; človek, ki ga tudi tisti, ki ga ne poznajo, kličejo oče; ta človek, kateremu kristjani odprejo zadnja vrata v svojo dušo in pred katerim točijo skrivne solze; človek, ki je svetovalec bogatih, ubogi, da bi prejeli milosčino, ne da bi jim zardel obraz, bogati, da bi jo dali; človek, ki ne pripada nobenemu socialnemu razredu, a pripada enako vsem, nižjim slojem po svojem revnem življenju in pogosto po svojem revnem pokolenju, ki pripada višjim slojem po svoji vzgoji, s svojim znanjem in po vzvišenosti svojih čustev; človek, ki ga navdušuje in mu ukazuje vera same ljubezni; človek, ki ve za vse, ki ima pravico vse povedati in čigar beseda pade z visokega srca, za avtoriteta bozanskega poslanstva in z zapovedjo volne vere. Ta človek je duhovnik; nikdo ne more napraviti ljudem več dobrega ali več slabega kakor on, kadar izvršuje ali pa pozabi na svoje vzvišeno socialno poslanstvo. (De Lamartine.)

Grozovita tragedija

Stirideset let je od tega, ko je divjala poleti v Hamburgu strahovita kolera. Ta grozna tragedija je ostala onim, ki so jo doživeli, še vedno tako v spominu, kakor da bi se bila odigrala včeraj. Dne 18. avgusta so javili 16 slučajev, 25. avgusta jih je bilo 427, 27. avgusta pa 1100. In še naprej je šla ta skrivnostna krivulja navzor!

V nekaj tednih je bilo obolenih Hamburgčanov nad 17.000, 9000 pa jih je umrlo. V onih soparnih poletnih nočeh so drdrali slabo osvetljeni vozovi za pohištvo iz pristanišnega velemera proti oddaljenemu polju, kjer je bilo 206 pogrebcev stalno na delu. Zakrinkani samaritani so polagali prekrite zaboje, iz katerih se je edvigal duh po karbolu, v surovo iztesane krste, zunaj pa pred pokopališčem so se odigravali pretresljivi prizori, ko so se ljudje poslavljali od svojih dragih, ki jih je smrt nenadoma pokosila. Besede, ki bi hotele opisati ono strahotno resnobo, bi onemogle.

Odkod je prišla kolera? Ruski izseljenci so bili okužili vodo labe, ki so jo takrat v Hamburgu pili še neohiščena. Še danes plava na Elbi semtertja kakšna ladja z rameno zastavo na jamboru, kar pomeni, da je na krovu nalezljiva bolezen. Toda to je sedaj brez vsake nevarnosti, odkar stoji na straži svetovno znani inštitut za trop-ke bolezni.

Obsojeni v moralno pogubo

Pred in tudi med svetovno vojno se je versko življenje med istrskimi Hrvatmi zelo lepo razvijalo. Število duhovnikov sicer ni bilo zadostno, vendar je intenzivno delovanje te duhovščine nadomeščalo primanjkljaj. Shodi verskih organizacij Marijinih družb in moških omladinskih društev, ki so se vršili navadno v stariški cerkvi Matere božje na Skriljinah pod Bernom, so bili glasna manifestacija nabožnega pripravljenosti vernikov. Sodelovanje škofa dr. Karlina, ki je rad prihajal za take priložnosti v Istro, je povečalo sijaj lepih prireditev živega krščanstva. V mestu Pazinu so delovali zelo goreče oo. frančiškani.

Po okupaciji je začelo vse to propadati! Fašistovske metode pa so naravnost vse uničile! In istrski Hrvat je danes resnično prezirani paštorček pred vrati katoliške cerkve. V župniji Pazin, kjer je tri četrtine Hrvatov, ni niti ene hrvaške pridige. In takih krajev je še mnogo po Istri. V frančiškanskem samostanu, kjer so bili prej trije ali štirije patri, ki so vestno služili Hrvatom in Italijanom, danes ni nobenega več, ki bi govoril hrvaško. In če bi tudi znal, bi ne smel, ker bi se to proglasilo za atentat na fašizem. Sadržaj takih v nebo vpijočih razmer se že vidi. Na dan 2. avgusta je bilo mesto Pazin v preteklih časih napolnjeno z ljudstvom iz cele srednje Istre radi porejunkske pobožnosti v samostanu. Veliko število spovednikov ni

moglo zmagovati dela preko poldne. Letos pa par spovednikov ni imelo kaj delati že po osmi uri. Tako je vsako leto slabše. Kaj še bo? Posebno je vredna pomilovanja mladina, ki nima v šoli verskega ponka v materinem jeziku. Kviri se pa v tako zvanih društvih »dopolavoro« z nedovoljenimi igrami, plesom in pijačstvom. Vse je po naredbah režima dovoljeno, samo da se uničuje hrvaška in slovenska narodnost.

Naročajte »Slovenca«!

Mikec je otvoril ženitbeni posredovalni urad. Neki prijatelj ga nekaj dni pozneje, ko ga sreča na cesti, pobara:

»Ali pa imaš za ta posel potreben začetni kapital?«
»Imam, imam.« ga samozavestno zagotovi Mikec. »Imam pet hčerke.«

S tem-le letakom vabi organizacija »jeklenih čelad« svoje člane na zborovanje. Slika diši bolj po smodniku kakor po miru, ki ga vsi želimo

Kakopak. — Iz negloboke reke kriči nekdo na pomoč. Prof. Peresnik, ki gre slučajno čez most, pogleda doli in vpraša: Ali ste padli v vodo? — Ja, kaj pa, ali morda mislite, da tu stanujem?

Tvrdba A. VOLK

Ljubljana, Resljeva cesta 24. Audi najceneje vse vrste pisanih moko in druge mlevske izdelke.

Zahtevajte cenik!

Poceni naprodaj

parni kotel, motocikel zn. »Indian«, avto »Renault«, tri kolesa. Peter Škafar, vulkanizacija gumija, Rimska c. 11, Ljubljana. (1)

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestnje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog

Hranilne vloge znašajo nad 180 milijonov dinarjev

Zopet si pokazal, kako si zapravljiv. En balonček bi bil zadostoval!

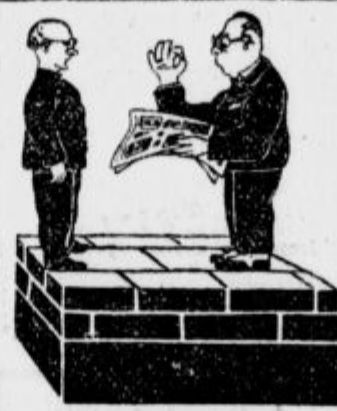

Izdelujejo se namovejši modeli otroških in igračnih vozil, tricikli, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franco.

Tribuna F.B.L., tovarna dvokoles in otroških vozil, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Špeceritsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cementi itd. itd.

dobavljiva Gospodarska zveza v Ljubljani

KAR JE RES — JE RES!

Najlepše TISKOVINE, naj bodo že za pisarniško porabo ali pa LITOGRAFIRANE ozir. tiskane v BAKROTISKU za reklamne namene, prav tako tudi KLISEJE za naše oglase nam dobavi

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Izvršitev je prvovrstna, material brezhiben, cene so umerjene, dobava točna. Telefon 2992

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe, b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške vnote, dalje rentne in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.

Isabelle Sandy:

Mrzli val

Pričujoča zgodba se je vršila nekje v Sibiriji ali v Severni Ameriki, natančno ne vem za kraj. Pa to nič ne de. Dogodek je zajemljiv zaradi svojega psihološkega pomena.

To se je zgodilo že pred več leti, morda v začetku tega stoletja, v sila mrzlem pasu, ki ga seka železniška proga. Neskončne bele stepe, ki so bile posejane z beževimi sencami oddaljenih voljših tolp; temni gozdovi, iz katerih so se popotniki naglo podvzivali na plano, tako so bili skrivnostni in strahotni; redke, tihe in zlovešče vasi, kamor bi se potniki ne upali zateči za pomoč, ako bi se stroj pokvaril.

Vlak je drdral zdaj ob robu plitvih potokov, zdaj ob rekah, ki so bile široke kakor morje, zdaj je hitel preko obdelane zemlje, največ pa je bilo puste pokrajine, nad katero so vzletale late vran, nestropno oprezujoč po kakšnem umirajočem bitju, človeku ali živali. Bil je silen mraz. Vsakdo bi bil rad čimprej prispel do konca potovanja, a imeli smo še trideset ur vožnje...

V teku noči se je potnikov polotila neka čudna slabost. Med neudobnim drmanjem so težko dihali; čutili so, kako jim udje polagoma drevene, vlak pa je vozil vedno počasneje.

Nekateri potniki, ki so se bili privadili enakomernemu gibanju vozov, so se zavedeli počasne vožnje in se prebudili.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal star gospod, ki je bil ogrnjen s težkim soboljim kožuhom. »Ali se bo vlak ustavil tu sredi gozda prav zdaj ob tem neznanem mrazu?«

»Če se je stroj pokvaril, tedaj bo huda!«
»Zmrznili bomo, če je taka,« je pripomnil nek Francoz.

»Toplomer kaže dvanajst stopinj pod ničlo v vozilu!« je izjavil mirno neki učenjaker z naočniki, ki je bil od mraza višnjev kakor divja češplja.

»Kaj je šele zunaj? Vsekakor bi bilo treba poizvedeti, kaj se je zgodilo! Kdo pa naj si upa ven v takem mrazu?«

»Ni treba. Vlakovodja prihaja.«
Z zlatim trakom obročena kapa se je pojavila na koncu hodnika, toda bližala se je silno počasi, ker so jo potniki zadrževali.

»Gospoda,« je končno oznanil, »mrzel val je zajel pokrajino. Nesrečni strojnik je zmrznil.«

»Kaj pa bo z nami, mar se bomo tu ustavili?« so ugovarjali potniki.

»Ne. Nadomestoval ga bo drugi strojnik. Če bo mogel vzdržati ob tem mrazu!« je zamrmral možki s soboljim kožuhom. Gre za življenje nas vseh... Čujte, nesite moj kožuh novemu strojevodji. Dobro ga ogrnite! Potniki si je slekel kožuh in se ves tresoč zavlil v šal.

»Tu je moja lisica za ovratnik!« je vzkljnila neka ženska ter izlegnila roko skozi priprta vrata. »Na vsak način moramo ven iz gozda. Sicer bomo vsi zmrznili pred jutrišnjim dnem!«

»To bo gostija za volkove!« se je pošalil Francoz. »Take pojedine niso še imele!«

»Gospod,« ga je posvarila neka stara gospa, »ni dostojno zbijati šale v teh resnih trenutkih!«

»Gospa,« je odgovoril šaljivec, »če se ne bi šalil, bi značilo, da se bojim, in oboje, ki se boji, je izgubljen...«

»Imate prav!« je pripomnil nekdo. »Vendar pa nas to ne sme ovirati, da ne bi poskušali vse, kar je možno, da pridemo iz gozda. Če bo strojnika še zdaj zeblo, pač ne bodo krivi potniki. Le poglejte vlakovodjo, ki se krivi pod težo naših kožuhov...«

In resnično; na koncu hodnika se je polagoma oddaljeval vlakovodja, ki je bil natovorjen s kožuhi. Na rokah in ramenih je nosil sobolje, vidre, srebrne lisice in hermeline. Prava pravca razstava kožuhov! Vsakdo je hotel prispevati, upajoč s tem odvrniti nevarnost. Videli so še, kako je železniški uslužbenec pod svojim bremenom odklanjal nadaljnje kaeževske kožuhe, ki so mu jih lastniki s prosečnimi kretnjami ponujali. Bila je to vzhitena tekma.

Zeblo jih je do smrti, toda strah jih je ommil. Razen tistih, ki so za vedno zaspali ob hrta, za, so bili zdaj vsi zbujeni in so se odvajali čvnlm mislim. Nekateri so zatrjevali, da slišijo zavijanje izstradanih volkov; drugi hrupavo vpitji razbojnikov, ki da jih v gozdu nrgoiti. Vsi so bili edini v tem, da ne pridejo živi iz gozda. Ženske so mogle in se jokale. Možje blehdi obrazov so kadili in se kazali ravnodušne.

Tedaj se je nenadoma razlegel krik veselja: vlak se je premaknil z mesta. Novi strojnik, ki se je okrepčal in ogrel, je pognal vlak naprej nasproti luči, nasproti življenja.

Toda ta tolažba je bila kratkotrajna. Ni minila še ura, ko je vlak vnovič obstal, in z zlatim trakom obročena kapa se je drugič pojavila na koncu hodnika. Zalostna novica se je razširila: tudi drugi strojnik je zmrznil. In zdaj ni bilo nikogar, ki bi ga mogel nadomestiti.

»To je resnično nesrečen vlak!« je vzkljnil s smešno grenkobo Francoz.

»Ali ne bi mogel kurjač voditi stroja?« je vprašal strahoma starec s šalom. »Ta bi moral to znati!«

»Morda, toda neče tvegati življenja. Dva tovariša sta umrla poleg njega in to ga je gotovo prestrašilo!« je zamrmral vlakovodja. »Nihče ga ne more prisiliti, da napravi samoumor. Sicer pa ga po službenem pravilniku ne more nihče prisiliti, da bi nadomestoval strojnika.«

»To je res,« je pripomnil neki potnik. »Toda itak bi umrl z nami vred; temperatura še vedno pada...«

»Petintrideset stopinj!« je ugotovil stari vsezaslec, ki je bil očitno zadovoljen, da more tako od blizu opazovati takle pojav. Toda njegov samozadovoljni glas je razdražil potnike, ki so ga ošvrknili s prezirnimi pogledi.

»Recite kurjaču, da mu ponujam petsto dolarjev, če prevzame vodstvo stroja,« je rekel neki ukazovalen glas. »Tu je ček.«

»Jaz dam pet tisoč lir!« je vzkljnil neki Italijan.

»Štiri tisoč mark!«
»Tisoč pet sto frankov!«

Ponočno vzhijenje. Iztegnjenih rok je bilo brez števila. Tako se je začela druga zbirka: zbirka zлата. Prestrašeni vlakovodja je vse jemal: bile so cene za brezimena bitja, ki so tlačala k zemlji kakor brsti, ki ga vihar stresa, pa se mu upira. Bogati potniki, ki niso hoteli umreti, so darovali v tej noči celo premoženje preprostemu, brezimnemu in nepoznanemu, nevidnemu človeku.

Preobrat usode, s katero se včasih življenje poigra!

Kako zapeljiv je glas zлата! Kurjač je sprejel darove. Igral je za svoje življenje, igral v dolgih urah sredi temnega neprodirnega gozda, sredi puščavnate mrtve stepe. Bržkone ga je grela misel o bogastvu in sen o bleisku zлата.

Karkoli je bilo, zmagal je. Proti jutru je ves

izmučen in na koncu moči ustavil vlak na neki postaji.

Od smrti vsilili potniki so tiščali z glavami k oknom in niso mogli verjeti, da so rešeni. Nihče med njimi ni spal, tisti pa, ki so zaspali, so zaspali za dolgo. Otrpneli so obsedeli na klopeh, s katerih so se živi odstranili. Bilo jih je pol ducata. Glede števila je bila pomota izključena. Tisti, ki se niso zganili ob pogledu na poslopje, ki so bili ravnodušni in brežetnji spričo pogleda na kadeče se strehe in zvonik, s katerega so se oglašali zvonovi, tisti so za vedno dopotovali.

Rešenci so v svojem veselju pozabili nanje. Stopili so iz vlaka, pozdravljali zarjo in z naglino: koraki, pogledujoč se izpod čela, se napolili k stroju.

Gotovo si mislite, da so hoteli vite! in poznati svojega rešitelja in mu slisniti roko? Toda kakaj so hodili tako čuječ, pospešujoč vedno bolj korake, kakor bi hoteli prehiteti druge, da bi prvi prišli do tja? Tista naglica se je izpremenila v tek in kurjač, ki je bil še omamljen od mraza in strahu, je presenečen obstal sredi »rdi« in glasne množice, ki ga je obkolila. Iz množice so se čuli vzkljki, ki so bili vse prej nego izrazi naklonjenosti in hvaležnosti.

»Moj kožuh! Moja srebrna lisica!«
»Oprostite, ta kožuh je moj!«
»Lat! Hermelin moje ženo!«
»Naznanil ga bom!«

»V kakšnem stanju mi vrača mojega sobola! Sramota! Zahtevala bom odškodnino za škodo od uprave!«

Popolnoma so pozabili na nevarnost... Zopern prizor. Medtem je razkačeni strojnik metal z obema rokama od premoaga umazane, raztrgane in zmečkane kožuhe. Oni pa so iztegovali roke, se gnetli, si trgali obleke, se suvali, zmerjali in topli. Kako daleč je bila strašna noč in njene nevarnosti! Nenadoma pa je zavpil ukazovalen glas:

»Mir! Klobuke z glave!«
Mimo je šel sprevoz z mrličii, ki so končali v pretekli noči...

Prestrašena množica je hipoma umolknila. Nato so vsi stopili v vlak in si niso več upali zahtevati svojega blaga. Ponižani in ponižni so se spravili v vozove kakor tepeni psi v psinjak: došli so svojega krotilca...